

Dr. Vida Kariž Merhar, mag. Edin Saračević in Romana Vrtačič, Gimnazija Vič, Ljubljana

STRATEGIJA DELA ZA IZBOLJŠAVO KOMUNIKACIJE IN VZDUŠJA MED DIJAKI V RAZREDU

UVOD

Na Gimnaziji Vič posvečamo veliko pozornost dijakom prvega letnika, saj prehod iz osnovne šole v gimnazijo ni vedno lahek. Zato na začetku šolskega leta izvedemo med njimi anketo o njihovih pričakovanjih v zvezi z uspehom in počutjem na gimnaziji. Odgovore analiziramo in glede na rezultate nudimo dijakom različne tečaje in delavnice. V letošnjem šolskem letu je analiza odgovorov dijakov o njihovem počutju v razredu pokazala, da imajo dijaki enega izmed oddelkov prvega letnika težave z medsebojno komunikacijo in da s tem niso zadovoljni.

V prispevku bomo predstavili, kako smo načrtovali, izvedli in evalvirali delo v tem razredu, da bi dijakom omogočili izboljšavo medsebojne komunikacije.

TEORETIČNA IZHODIŠČA

Na Gimnaziji Vič se trudimo, da dijaki ne le usvojijo znanja, predpisana z učnim načrtom, ampak da tudi osebnostno rastejo, da bodo znali učinkovito in konstruktivno sodelovati v socialnem in poklicnem življenju ter da bodo uresničili tudi svoje zamisli in svoje osebne cilje.

Dijaki so v šoli razporejeni v oddelke. Vzdušje v oddelku, ki ga tvorijo odnosi med učenci samimi ter med učenci, razrednikom in preostalimi učitelji oddelčnega učiteljskega zbora, vpliva na učne dosežke dijakov, pa tudi na njihovo samospoštovanje in sodelovanje pri pouku. Kakovostno delo v šoli je mogoče le v spodbudnem razrednem okolju (Glasser, 1994). Zato je dobro, da dijake večkrat vprašamo po njihovem počutju v oddelku in o dosežkih (Ažman, 2012).

Sprotno sledenje dogajanja v oddelku pripomore k temu, da morebitne probleme zaznamo. Samo zaznavanje problema sicer še ni dovolj, za učinkovito reševanje problema pa je potrebna njegova kakovostna prepoznavna (Brajša, 1993). Reševanje problema bo učinkovito, če bodo vanj vključeni vsi dejavniki, ki lahko vplivajo na izid njegovega reševanja.

Probleme v šoli najpogosteje rešujemo s komunikacijo med vsemi vpletenimi. Temeljni pogoji za kakovostno komunikacijo so občutek svobode in neogroženosti ter sprejemanje in iskrenost v komunikaciji (Brajša, 1993).

ANALIZA IN NAČRT DELA Z RAZREDOM

Na začetku šolskega leta smo na šoli izvedli spoznavni tabor prvošolcev, kjer smo opravili tudi anketo o njihovih

pričakovanjih v zvezi z uspehom in počutjem na gimnaziji. Anketni vprašalnik, na katerega so odgovarjali vsi dijaki prvega letnika (191 dijakov), so pripravili člani šolskega razvojnega tima (ŠRT) v sodelovanju z razredničarkami in šolsko svetovalno službo. Vseboval je tri sklope polodprtih vprašanj: dijake smo spraševali o njihovih obšolskih aktivnostih, da bi jih usmerili v obiskovanje ustreznih obšolskih dejavnosti, spraševali smo jih o skrbeh, ki se jim pojavljajo v zvezi s šolanjem na gimnaziji, ter o pričakovanjih, ki jih imajo v zvezi s svojim počutjem in uspehom v oddelku.

Decembra smo izvedli ponovno anketiranje vseh prvošolcev z namenom ugotoviti, v kolikšni meri so se njihova pričakovanja, ki so jih zapisali na spoznavnem taboru, uresničila. Predvidevali smo, da so se dijaki v obdobju med septembrom in decembrom že dodobra spoznali in da je vsak že našel svoje mesto v razredni skupnosti. Tudi ta anketni vprašalnik so sestavili člani ŠRT v sodelovanju z razredničarkami in šolsko svetovalno službo. Vseboval je tri sklope vprašanj. O zadovoljstvu s ponujenimi obšolskimi dejavnostmi, o tem, ali dosegajo načrtovani učni uspeh, o počutju v oddelku, pri čemer smo jih posebej povprašali o zadovoljstvu z odnosi med dijaki in odnosu dijak – učitelj. Vprašanja v anketnem vprašalniku so imela ponujene odgovore, povsod pa so imeli dijaki še možnost, da so dopisali svoj odgovor. Analiza odgovorov je pokazala, da so zadovoljni s ponudbo obšolskih dejavnosti na šoli in se jih udeležujejo, tudi z delom pri pouku in prvimi ocenami so bili zadovoljni in pokazalo se je, da se dijaki vseh oddelkov, razen enega, v svoji razredni skupnosti dobro počutijo. Kar 61 % dijakov je v tem razredu zapisalo, da so odnosi med njimi slabši, kot so pričakovali. Ob tem jih je 25 % zapisalo, da jih moti neprimerna komunikacija med njimi samimi, ugotovili so, da si preveč skačejo v besedo (16 %), da se ne znajo poslušati, da so premalo strpni drug do drugega in da je njihova medsebojna komunikacija včasih celo žaljiva (9 %).

Člani ŠRT smo rezultate ankete predstavili razredničarki, ki je v nadaljevanju z anketo, ki je vsebovala vprašanja odprtega tipa in jo je sestavila sama, podrobneje ugotavljala vzroke za nezadovoljivo komunikacijo med dijaki in njihove predloge za izboljšavo. Analiza odgovorov je pokazala, da se dijaki zelo dobro zavedajo tako pozitivnih kot tudi negativnih posledic njihove komunikacije in posledično vzdušja v razredu. Zapisali so tudi zelo dobre konkretne predloge za izboljšavo komunikacije v razredu: da se ne spravljajo na druge, če so slabe volje, se poslušajo med seboj, se obnašajo odgovorno, so prijazni drug do drugega, se družijo v prostem času, se kulturno obnašajo

pri malici, si medsebojno pomagajo, si posojajo zapiske, nadzorujejo svoje obnašanje.

Razredničarka se je o rezultatih ankete pogovorila z dijaki na razredni uri, prav tako je rezultate ankete predstavila razrednemu učiteljskemu zboru in na roditeljskem sestanku. Na učiteljskem zboru so kolegi učitelji opozorili tudi na to, da bi bilo treba v razredu dvigniti nivo strpnosti med dijaki in sprejemanja drugačnosti.

Člani ŠRT smo skupaj z razredničarko in šolsko svetovalno službo načrtovali, da bomo v razredu izvedli delavnice na temo dobre komunikacije in sprejemanja drugačnosti. Načrtovali smo tudi spremljavo učinkovitosti delavnic in celotnega dela v razredu: pred izvedbo delavnic in po njej smo v eksperimentalnem ter še enem kontrolnem razredu izvedli anketo, ki smo jo dobili na seminarju ŠRT: Vprašalnik veščin sodelovanja in komunikacije (Rupnik Vec idr., 2012). Poleg tega smo načrtovali tudi evalvacijo na temelju pogovorov razredničarke z dijaki in na podlagi opažanj razrednega učiteljskega zbora.

Načrtovanje in izvedba delavnic

Načrtovanje dela v razredu je potekalo ob sodelovanju članov ŠRT, razredničarke in šolske svetovalne službe. V razredu so bile izvedene tri delavnice, vsaka je trajala eno šolsko uro. Izvajalec je bil član ŠRT, ki se tudi sicer ukvanja z dialogom in komunikacijo, pri zadnji delavnici se je vključila še šolska svetovalna delavka.

Delo v delavnicah je bilo načrtovano tako, da so dijaki najprej ozavestili, kakšna naj bo komunikacija, da se bodo dobro počutili, ter kaj lahko pri tem naredijo sami. Druga delavnica je ozaveščala dijake, da se lahko kljub temu, da se prilagajajo drugim, tudi sami dobro počutijo in zadovoljijo svoje potrebe. V tretji delavnici so se dijaki soočili s pogledom v prihodnost in dejstvom, da bomo v življenju vedno z nekom komunicirali.

Prva delavnica

Namen delavnice je bil dijake vzpodbuditi k razmišljanju, kako živeti skupaj, v sožitju, sočutenju, da podpiramo drug drugega in ne, da drug drugega žalimo, smo nasilni bodisi z besedami bodisi z dejanji, o tem, kako drugemu nekaj povedati, ne da bi ga užalili, ne da bi ga prizadeli, ne da bi vsiljevali svoja mnenja in stališča.

Dijaki so v manjših skupinah (po štrije) odgovarjali na vprašanja:

- Kako želim, da drugi komunicirajo z mano?
- Kaj me pri komunikaciji moti, kakšne oblike komunikacije ne maram?
- Kaj lahko sam/-a prispevam, da bo komunikacija v razredu boljša?

Skupine dijakov so predstavile svoja mnenja sošolcem, dijaki so se soočili z mnenji drugih in v razredu se je oblikoval nabor odgovorov na postavljena vprašanja.

Dijaki so napisali, da želijo, da drugi komunicirajo z njimi prijazno, ne žaljivo, ne pokroviteljsko, da se medsebojno poslušajo in ne skačejo v besedo, da izmenjujejo mnenja, da so iskreni, da ne lažejo, da se sproščeno pogovarjajo, da aktivno poslušajo, da ne vsiljujejo svojega mnenja drugim, da uporabljajo normalen ton pogovora, da govorijo tekoče, brez mašil, brez kletvic in vulgarizmov, da se ob pogovoru gledajo v oči in da znajo nadaljevati pogovor.

Na vprašanje, kakšne komunikacije ne marajo, so zapisali, da ni lepo, če prekinjajo sogovornika, skačejo v besedo, če so žaljivi, da razumejo, če nekdo ni razpoložen za pogovor, da se med pogovorom ne igrajo z mobijem, da so pri »stvari« pogovora, da se sogovorniku posvetijo, ga ne dolgočasijo, se ne zadirajo in ga spoštujejo.

Na vprašanje, kako lahko sami prispevajo k boljši komunikaciji, so zapisali, da bodo prijazni, sogovornika bodo poslušali, mu ne bodo skakali v besedo, ne bodo vulgarni, sogovornika bodo poskušali razumeti, med seboj se ne bodo zbadali, sprejeli bodo mnenja drugih in ne bodo ukazovali.

V nadaljevanju so se dogovorili, da si bo vsak izbral enega od dejavnikov dobre komunikacije in ga v prihodnjem zavestno uresničeval.

Druga delavnica

Cilj druge delavnice je bil pomagati dijakom ozavestiti temeljne človeške potrebe.

Na drugi delavnici so se dijaki pogovarjali o potrebah in kako le-te zadovoljiti, ne da bi pri tem bili žaljivi ali celo nasilni do drugih.¹

Pogovor je potekal o nekaterih temeljnih potrebah, ki jih imamo vsi: fiziološke potrebe (fizično ugodje, počitek, gibanje, varnost itd.); sobivanje (povezanost, iskrenost, ljubezen, vzajemnost, podpora, pripadnost itd.); radost (smeh, zabava, sproščenost, igra); samoudejanjanje (svobodna izbira, samostojnost, samoizražanje, pristnost, ustvarjalnost, samospoštovanje); duhovni stik (lepota, skladje, navdih, red mir, jasnost, smisel).

Pogovarjali smo se tudi o nekaterih temeljnih občutkih, ko so naše potrebe zadovoljene: veselje, navdih, sreča, optimizem, navdušenje, presenečenost, izpolnjenost, upanje, ponos, hvaležnost itd. Pa tudi o občutkih, ko naše potrebe niso zadovoljene: jeza, strah, zmedenost. Spoznanje, do katerega smo prišli po drugi delavnici (tako dijaki kot vodja delavnice), je bilo, da dijaki (teoretično) razumejo pomen dobrih medosebnih odnosov in nenasilne komunikacije, a da jih različne situacije »zanesejo« in potem lahko hitro prekoračijo mejo, ki loči dobro in slabo komunikacijo oziroma nenasilno od nasilne komunikacije.

Tretja delavnica

Predpostavka, iz katere smo izhajali na delavnici, je bila, da se delci v veselju medsebojno povezujejo

¹ Izhajali smo iz teorije nenasilne komunikacije; Rosenberg, Marshall B.: *Nenasilno sporazumevanje: jezik življenja*; [prevod Vera Boštjančič - Turk]; Ljubljana, Itagraf, 2004.

in razdružujejo. Ljudje, bitja s svobodno voljo, se lahko odločamo, s kom bomo komunicirali, koga bomo sprejeli oziroma s kom ne bomo komunicirali, koga bomo zavrnil. Torej je bil cilj delavnice ozavestiti svobodno voljo in možnost izbire vsakega udeleženca v komunikaciji.

V skupinah po 4–5 so dijaki najprej govorili na temo »Jaz in moja komunikacija z drugimi«. Vsak je imel na razpolago 2 minuti, preostali so pri tem govorca empatično poslušali, ne da bi mu skakali v besedo ali ga kako drugače prekinjali.

Sledil je pogovor o načelih za doseganje razumevanja:²

- razumevanje je najprimernejši način, da se razrešijo medsebojni odnosi,
- do razumevanja pridemo s strpno komunikacijo,
- s strpno komunikacijo lahko razrešujemo nerazumevanje, ki nastane med posamezniki,
- poskušaj postaviti sebe na drugo mesto in poslušati sogovornika.

Sočasno je potekalo tudi usklajeno delo razrednega učiteljskega zbora in razredničarke. Učitelji so bili v razredu pozorni na morebitno neprimerno komunikacijo med dijaki. Tako komunikacijo so nemudoma prekinili in pojasnili, zakaj ni primerna.

Individualno delo z dijaki in njihovimi starši

Razredničarka je izvedla individualne pogovore z dijaki, ki so se pri komunikaciji izkazali kot najbolj moteči, in njihovimi starši. Dijaki so se ob pogovorih zavedli, da njihovo obnašanje do sošolcev ni najbolj primerno, in so obljubili, da bodo na svoje izražanje bolj pozorni, da se bodo vzdržali žaljivih pripomb in se obvladovali, da ne bodo drug drugemu skakali v besedo.

Razredničarka se je o problemu slabe komunikacije v razredu pogovorila tudi s starši na roditeljskem sestanku in govorilnih urah. Starši so se strinjali, da moramo v šoli dijakom postaviti jasne meje in biti pri tem dosledni. Dragocena so bila tudi vsa mnenja staršev, ki so jih dali o svojih otrocih o tem, kako se obnašajo doma, kakšna klima prevladuje doma v pogovoru z njimi.

Starši so se strinjali, da je slaba komunikacija kompleksen problem, pri katerem morajo sodelovati poleg dijakov in učiteljev tudi sami.

EMPIRIČNA RAZISKAVA

Cilj raziskave in raziskovalna vprašanja

Cilj raziskave je bil ugotoviti, kako vpliva na klimo v razredu izvedba delavnic o komunikaciji v oddelku.

Pri tem smo si postavili raziskovalno vprašanje: Ali izvedba izbranih delavnic vpliva na izboljšanje komunikacije v razredu?

Hipotezi

V raziskavi smo postavili hipotezi:

Pri kontrolni skupini ne bo statistično pomembne razlike pri vrednotenju anksioznosti, skrbi za druge, usmerjenosti na nalogo in egocentričnosti med obema anketama.

Pri eksperimentalni skupini se bo pojavila statistično pomembna razlika pri vrednotenju anksioznosti, skrbi za druge, usmerjenosti na nalogo in egocentričnosti med obema anketama.

Vzorec

V raziskavi sta sodelovala dva oddelka dijakov, eksperimentalni (30 dijakov), pri katerih smo opravili delavnice, in kontrolna skupina (32 dijakov), pri katerih delavnice niso bile opravljene.

Instrumentarij

Uporabili smo Vprašalnik veščin in sodelovanja in komunikacije, ki smo ga dobili na enem izmed izobraževanj za člane ŠRT. Vprašalnik je sestavljen iz 41 postavk, ki se nanašajo na veščine sodelovanja in komunikacije v skupini. Vprašalnik ima štiri faktorje: anksioznost v skupini, skrb za druge oziroma usmerjenost na čustvovanje članov skupine, usmerjenost na nalogo oziroma racionalnost in egocentričnost. Posameznik na petstopenjski lestvici ovrednoti določen vidik lastnega razmišljanja, doživljanja in ravnanja, ključnega v situaciji sodelovanja in komunikacije (Rupnik Vec idr., 2012).

Spremembe v komunikaciji med dijaki smo člani ŠRT in razredničarka spremljali tudi ob neformalnih pogovorih z razrednim učiteljskim zborom, razredničarka pa je spremembe spremljala tudi s pogovori z dijaki.

REZULTATI IN RAZPRAVA

Predpostavili smo, da bo naše delo v razredu uspešno, če bo analiza anketiranja z Vprašalnikom veščin, sodelovanja in komunikacije pred testom in po njem pokazala pri eksperimentalni skupini statistično pomembno razliko pri vrednotenju anksioznosti, skrbi za druge, usmerjenosti na nalogo in egocentričnosti, pri kontrolni skupini pa te statistično pomembne razlike ne bo, ter da bodo ob pogovorih z razredničarko dijaki sami potrdili izboljšave pri medsebojnem komuniciranju, prav tako bodo pomembna tudi opažanja kolegov učiteljskega zbora.

Tako anketo kot pogovore smo izvedli pred izvedbo delavnic in dela učiteljskega zbora v razredu ter po tem.

Anketa

V raziskavi sta sodelovala dva oddelka dijakov, eksperimentalni (30 dijakov), pri katerih smo opravili delavnice,

² Načela za doseganje razumevanja smo povzeli po Berner, Charles, *Majstorstvo komuniciranja*. Priručnik za savremenu psihoterapijo, Dijada, Beograd 1996.

in kontrolna skupina (32 dijakov), pri katerih delavnice niso bile opravljene. Kot merski instrument smo uporabili Vprašalnik veščin in sodelovanja v razredu, ki ima štiri faktorje: anksioznost, skrb za druge oz. usmerjenost na čustvovanje članov skupine, usmerjenost na nalogo oz. racionalnost ter egocentričnost.

Dijaki eksperimentalne skupine so odgovarjali na vprašalnik pred izvedbo delavnic in po njej, dijaki kontrolne skupine so prav tako odgovarjali na vprašalnik v istem časovnem obdobju, vendar pri njih delavnice niso bile opravljene.

Rezultati pred izvedbo delavnic in po njej:

	Kontrolni razred (srednja vrednost)		Eksperimentalni razred (srednja vrednost)	
	pred	po	pred	po
Anksioznost	11,4	12,2	12,8	13,9
Skrb za druge	42,5	42,3	40,8	41,4
Usmerjenost	55,3	56,1	54,2	54,9
Egocentričnost	20,9	22,4	23,6	24,1

T-test

	Kontrolni razred t-preizkus (p < 0,05)	Eksperimentalni razred t-preizkus (p < 0,05)
Anksioznost	0,80	0,34
Skrb za druge	0,09	0,61
Usmerjenost	0,61	1,24
Egocentričnost	1,37	1,03

Statistična analiza t-preizkusa je pokazala, da lahko potrdimo prvo hipotezo, druge pa ne, saj razlika med rezultati prve in druge ankete ni bila statistično pomembna ne za kontrolno ne za eksperimentalno skupino. Iz tega lahko sklepamo, da se niso pokazale statistično pomembne razlike.

Ugotavljanje izboljšave komunikacije samo z anketo ni zadostno, saj anketa ne meri vzdušja v razredu. Spremembe vzdušja in komunikacije med dijaki smo spremljali tudi z neformalnimi pogovori z razredničarko in učitelji razrednega učiteljskega zbora. Tako razredničarka kot kolegi učitelji so se strinjali, da se v razredu zazna napredek pri strpnosti in načinu komuniciranja med dijaki.

Pogovor z dijaki in učitelji

Razredničarka je po opravljenih delavnicah v razredu opravila pogovor z dijaki, kako sami doživljajo spremembe v vedenju pri sebi in v razredu. Dijaki so povedali, da nad delavnicami niso bili posebej navdušeni. V pomoč pri obvladovanju svojega obnašanja jim je bilo predvsem ozaveščanje posameznih situacij, zlasti v priložnostih bodočih življenjskih situacij, ko se ne bodo mogli obnašati po svojih merilih.

Že po nekaj tednih od začetka izvajanja delavnic in drugega dela v razredu so učitelji, ki učijo v razredu, razredničarki poročali, da se vzdušje v razredu spreminja, da postajajo dijaki bolj strpni drug do drugega.

SKLEP

Na Gimnaziji Vič ugotavljamo, da je spremljanje razvoja in napredka dijakov v času srednješolskega izobraževanja zelo pomembno. Pomembno je, da učitelji poznamo pričakovanja dijakov, saj jih le tako lahko znotraj učnega procesa pomagamo uresničiti.

Pomembno je, da spremljamo celosten razvoj dijakov, ker le tako lahko ob morebitnih težavah takoj ukrepamo. Pri tem je pomembno usklajeno delo vseh »vpletenih«, tako dijakov, učiteljev in šolske svetovalne službe kot staršev. Pri delu pa moramo biti vztrajni, saj se spremembe ne zgodijo čez noč.

Dijaki so predvsem pred začetkom druge delavnice izražali svoj dvom in negodovali, da naše delo na področju komunikacije ne bo obrodilo sadov, »ker oni so pač taki, kot so, in se ne bodo spremenili«. Odgovorili smo jim, da če bi predpostavka, da se ljudje ne spreminjamo (»da smo taki, kot smo«), držala, potem tudi šola ne bi imela nobenega smisla, saj ne bi ničesar prispevala k »drugačnosti« oziroma spremembi »takšnosti«. Seveda so dijaki takoj (z nasmeškom) uvideli zmotnost stališča, da smo ljudje le »takšni, kot smo« in se ne spreminjamo ...

Učitelji smo ob izvajanju raziskave pridobivali znanja o načrtovanju, organizaciji in izvedbi same raziskave, koordinirali, tako vsebinsko kot časovno smo usklajevali in dopolnjevali delo vseh udeležencev v raziskavi in skrbeli za pretok informacij med vsemi udeleženci. Učili smo se tudi sestavljati anketne vprašalnike in jih sistematično analizirati.

Šola je s to raziskavo pridobila gradiva (anketne vprašalnike), ki jih bomo uporabili v naslednjih letih.

Večjih problemov med raziskavo ni bilo, še največ težav smo imeli z iskanjem ustreznih časovnih terminov za sestanke.

VIRI

Ažman, Tatjana (2012). Sodobni razrednik. Priročnik za usposabljanje učiteljev za vodenje oddelčnih skupnosti, ZRSŠ, Ljubljana.

Berner, Charles (1996). Majstorstvo komuniciranja. Priručnik za savremenu psihoterapijo, Dijada, Beograd.

- Brajša, Pavao (1993). Pedagoška komunikologija. GLOTTA Nova, Ljubljana.
- Glasser, William (1994). Učitelj v dobri šoli. Regionalni izobraževalni center Radovljica.
- Kržišnik, Robert (2012). Nenasilna komunikacija v konfliktnih situacijah (gradivo za udeležence seminarja); Ljubljana.
- Rosenberg, Marshall B. (2004). Nenasilno sporazumevanje: jezik življenja; [prevod Vera Boštjančič - Turk]; Ljubljana, Itagraf.
- Sagadin, J. (2003). Statistične metode za pedagoge. ZO Maribor.
http://prispevki.sirikt.si/datoteke/zbornik_sirikt2012.pdf. Pridobljeno s spletne strani 12. 5. 2013).

POVZETEK

Na Gimnaziji Vič pozorno spremljamo dijake ob prehodu iz osnovne šole v gimnazijo. Pomembno je, da učitelji poznamo njihova pričakovanja v zvezi s šolanjem na gimnaziji, saj jih le tako lahko pomagamo uresničiti znotraj učnega procesa. Tako smo člani ŠRT v sodelovanju z razredniki in šolsko svetovalno službo na začetku šolskega leta septembra izvedli med prvošolci anketo o tem, kakšna so njihova pričakovanja v zvezi z ucnim uspehom in počutjem na gimnaziji. Decembra smo jih ponovno anketirali. Anketni vprašalnik je vseboval vprašanja, s katerimi smo preverjali, koliko so se njihova pričakovanja uresničila. Analiza odgovorov je pokazala, da v enem izmed razredov dijaki niso zadovoljni z medsebojno komunikacijo. Člani ŠRT smo v sodelovanju z razredničarko in šolsko svetovalno službo v tem razredu izvedli tri delavnice, katerih namen je bil izboljšati komunikacijo med dijaki. Učinkovitost delavnic smo spremljali z uporabo Vprašalnika veščin sodelovanja in komunikacije (Rupnik Vec idr., 2012) ter z neformalnimi pogovori z učitelji razrednega učiteljskega zbora in razredničarko, ki je razredno problematiko obravnavala tudi na roditeljskem sestanku.

ABSTRACT

The students at Vič Grammar School are closely monitored during their transition from primary to secondary school. It is important for teachers to know what expectations the students hold regarding their secondary school education, since this is the only way in which the students' expectations can be fulfilled during the teaching process. Bearing this in mind the members of the school development team together with class tutors and school counsellors conducted a survey among the first year students at the beginning of the school year in September in order to learn more about their expectations concerning their learning achievements and well-being. The survey was repeated in December. The questionnaire contained questions which examined the extent to which the students' expectations were fulfilled. The analysis of students' responses revealed dissatisfaction with interpersonal communication in one of the classes; three workshops aimed at improving communication among students were organized. The effectiveness of the workshops was verified using the Cooperation and Communication Skills Questionnaire (Rupnik Vec 2012) as well as through informal conversations with teachers, classroom teaching personnel and the class tutor who discussed some class issues at the Parent Teacher meeting.